ФАРМОИШ
КУМИТАИ ҶАВОНОН, ВАРЗИШ ВА САЙЁҲИИ НАЗДИ ҲУКУМАТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

«26» октябри соли 2016 ш. Душанбе **№254-в**

Дар бораи тасдиқи Стандарти давлатии тайёрии варзишӣ оид ба намуди варзиши шоҳмот

Ҷиҳати иҷрои моддаи 6 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тайёрии варзишӣ» ва мутобиқи зербанди 14 банди 10 Низомномаи Кумитаи ҷавонон, варзиш ва сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 декабри соли 2006, № 609 тасдиқ шудааст, фармоиш медиҳам:

1. Стандарти давлатии тайёрии варзишӣ оид ба намуди варзиши шоҳмот тасдиқ карда шавад (замима мегардад).
2. Фармоиши мазкур барои бақайдгирии давлатӣ ба Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда шавад.
3. Фармоиши мазкур пас аз бақайдгирии давлатӣ ва интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.
4. Раёсати тарбияи ҷисмонӣ ва инкишофи варзиш, Муассисаи давлатии "Хонаи ҷумҳуриявии методӣ" ва муассисаҳои тайёрии варзишӣ ҷиҳати татбиқи Стандарти давлатии мазкур чораҳои зарурӣ андешанд.
5. Раёсати тарбияи ҷисмонӣ ва инкишофи варзиш ҷиҳати чоп ва дастрас намудани Стандарти давлатии мазкур ба муассисаҳои тайёрии варзишӣ чораҳои дахлдор андешад.
6. Назорати иҷрои фармоиши мазкур ба зиммаи муовини Раиси Кумита Назаров Д. гузошта шавад.

Раис А. Абдуллозода

Замима бо фармоиши Раиси Кумитаи
ҷавонон, варзиш ва сайёҳии назди
Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз «26» октябри соли 2016, №254-в
тасдиқ шудааст

Стандарти давлатии тайёрии варзишӣ оид ба намуди варзиши шоҳмот

Стандарти давлатии тайёрии варзишӣ оид ба намуди варзиши шоҳмот (минбаъд – Стандарти давлатӣ) дар асоси моддаи 6 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тайёрии варзишӣ» таҳия карда шудааст ва шарту талаботҳоро оид ба тайёрии варзишӣ дар ташкилоту муассисаҳое, ки дар асоси қонун тайёрии варзиширо амалӣ мегардонанд, муайян менамояд.

1. Талабот ба сохтор ва мазмуни барномаи тайёрии варзишӣ, аз ҷумла азхудкунии қисмҳои назариявӣ ва амалии он мутобиқ ба ҳар як зинаҳои тайёрии варзишӣ

1. Барномаи тайёрии варзишӣ оид ба намуди варзиши шоҳмот (минбаъд - Барнома) бояд сохтор ва мафҳуми зеринро дошта бошад:
- варақаи муқова;
- мактуби фаҳмондадиҳӣ;
- қисми меъёрӣ;
- қисми методӣ;
- сохтори назорат ва талаботҳои санҷишӣ;
- номгӯи таъминоти барномавӣ;
- нақшаи чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва чорабиниҳои варзишӣ.

2. Дар «Варақаи муқова»-и Барнома нишон дода мешавад:
- номгӯи навъи варзиш;
- номгӯи ташкилоте, ки тайёрии варзиширо иҷро менамояд;
- номи Барнома;
- номи Стандарти тайёрии варзишие, ки дар асоси он Барнома таҳия шудааст;
- мӯҳлати иҷрои Барнома;
- соли тартибдиҳии Барнома.

3. Дар «Мактуби фаҳмондадиҳӣ»-и Барнома тавсифи намуди варзиш дода мешавад, хусусиятҳои фарққунанда ва хусусияти ташкили раванди тамрин, сохтори системаи тайёрии бисёрсола (давраҳо, дараҷаҳо, тартиб) баён карда мешавад.

4. «Қисми меъёрӣ»-и Барнома бояд дар худ дошта бошад:
- давомнокии зинаи тайёрии варзишӣ, синну соли минималии шахсон барои қабул намудан ба зинаҳои тайёрии варзишӣ, синну соли минималии шахсоне, ки тайёрии варзиширо дар гурӯҳҳо дар зинаҳои

тайёрии варзишӣ оид ба намуди варзиши шоҳмот мегузаранд (Нақшаи №1 ба Стандарти давлатӣ);

- мутобиқати ҳаҷми раванди тамрин оид ба тайёрии варзишӣ дар зинаҳои тайёрии варзишӣ оид ба намуди варзиши шоҳмот (Нақшаи №2 ба Стандарти давлатӣ);

- банақшагирии нишондиҳандаҳои фаъолияти чорабинӣ дар намуди варзиши шоҳмот (Нақшаи №3 ба Стандарти давлатӣ);

- реҷаи кори тамринӣ;

- талаботҳои тиббӣ, синну солӣ ва психологӣ ба шахсоне ки тайёрии варзиширо мегузаранд.

- сарбории баландтарини тамринӣ;

- ҳаҷми минималӣ ва ҳадии фаъолияти мусобиқавӣ;

- талабот ба экипировка, таҷҳизоти варзишӣ ва олот;

- талабот ба ҳайати шуморавиву сифатии гурӯҳи тайёрӣ;

- ҳаҷми тайёрии алоҳидаи варзишӣ;

- сохтори давраи солона (ном ва давомнокии марҳилаҳо, зинаҳо ва мезосиклҳо).

5. «Қисми методӣ»-и Барнома бояд дошта бошад:

- тавсия оид ба гузаронидани машғулиятҳои тамринӣ, аз ҷумла талабот ба техникаи бехатарӣ дар шароити машғулиятои тамринӣ ва мусобиқаҳо;

- ҳаҷми тавсияшавандаи сарбориҳои тамринӣ ва мусобиқавӣ;

- тавсия оид ба банақшагирии натиҷаҳои варзишӣ;

- талабот ба ташкил ва гузаронидани назорати тиббӣ-педагогӣ, психологӣ ва биокимиёвӣ;

- маводи барномавӣ барои корҳои таҷрибаомӯзӣ ба ҳар як зинаи тайёрӣ бо тақсим кардан ба зинаҳои тайёрӣ;

- тавсияҳо оид ба ташкил намудани тайёрии психологӣ;

- нақшаи истифодаи воситаҳои барқароршуда;

- нақшаи чорабиниҳои зиддидопингӣ;

- нақшаи таҷрибаи дастурӣ ва доварӣ.

6. «Сохтори назорат ва талаботҳои санҷишӣ»-и Барнома бояд дар худ дошта бошад:

- муайянии маҳакҳои тайёрии шахсоне,ки тайёрии варзиширо дар ҳар зинаҳои тайёрии варзишӣ, бо назардошти синну сол ва таъсири сифатҳои ҷисмӣ ва ҷусса дар натиҷаи намуди варзиши шоҳмот мегузашта (Нақшаи №4 ба Стандарти давлатӣ);

- талабот ба натиҷаи иҷрои Барнома дар ҳар зинаҳои тайёрии варзишӣ, ки иҷрои онҳо асосро барои гузаронидани шахси аз тайёрии варзиш гузаранда дар зинаҳои навбатии тайёрии варзишӣ;

- намудҳои назорати умумӣ ва махсуси ҷисмонӣ, тайёрии техникӣ-варзишӣ ва тактикӣ, санҷиши назорати комплексӣ ва меъёрҳои назоратӣ- санҷишӣ дар сол ва зинаи тайёрӣ, мӯҳлати гузаронидани назорат;

- маҷмӯи машқҳои санҷишӣ барои баҳои умумӣ, тайёрии махсуси ҷисмонӣ, тайёрии техникию тактикии шахсоне, ки тайёрии варзиширо

мегузаранд, нишондодҳои методии ташкили санҷиш, методҳо ва ташкили ташхиси методию-биологиро мегузаранд.

7. «Номгӯи таъминоти иттилоотӣ»-и Барнома бояд инҳоро дар бар гирад:

- рӯйхати сарчашмаҳои адабӣ, номгӯи воситаҳои аудиовизуалӣ, номгӯи захираҳои интернетие, ки барои истифода дар кори шахсоне, ки тайёрии варзишӣ иҷро мекунанд ва ҳангоми гузаштани тайёрии варзиширо мегузаранд, заруранд.

8. Нақшаи чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ аз тарафи ташкилоте, ки тайёрии варзиширо дар асоси Тақвими ягонаи чорабиниҳои варзишӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷро менамоянд, тартиб дода мешавад.

2. Меъёрҳои тайёрии ҷисмонӣ ва меъёрҳои дигари варзишӣ бо назардошти синну сол, ҷинсияти шахсе, ки тайёрии варзишӣ ва хусусиятҳои намуди варзиши шоҳмот(меъёрҳои варзишӣ)-ро мегузарад

9. Меъёрҳо оид ба намудҳои тайёрии варзишӣ ва мутобиқати онҳо дар зинаҳои тайёрии варзишӣ дар гурӯҳҳое, ки ба намуди варзиши шоҳмот машғуланд, дар бар мегиранд:

- меъёрҳои тайёрии умумии ҷисмонӣ ва махсуси ҷисмонӣ барои ба гурӯҳ дар зинаҳои тайёрии ибтидоии варзишӣ дохил намудан(Нақшаи №5 ба Стандарти давлатӣ);

- меъёрҳои тайёрии умумии ҷисмонӣ ва махсуси ҷисмонӣ барои ба гурӯҳ дар зинаи машқӣ-варзишӣ дохил намудан (зинаи тахассуси варзишӣ) (Нақшаи №6 ба Стандарти давлатӣ);

- меъёрҳои тайёрии умумии ҷисмонӣ ва ҷисмонии махсус барои ба гурӯҳ дар зинаи такмилдиҳии маҳорати варзишӣ дохил намудан (Нақшаи № 7 ба Стандарти давлатӣ);

- меъёрҳои тайёрии умумии ҷисмонӣ ва ҷисмонии махсус барои ба гурӯҳ дар дар зинаи маҳорати олии варзишӣ дохил намудан (Нақшаи №8 ба Стандарти давлатӣ);

- меъёрҳои ҳаҷми максималии сарбории тамринӣ (Нақшаи №9 ба Стандарти давлатӣ).

3. Талабот ба иштироки шахсоне, ки тайёрии варзиширо мегузаранд ва шахсоне, ки онро дар мусобиқаҳои варзишӣ, ки мутобиқи барномаи иҷрошавандаи тайёрии варзишӣ пешбинӣ шудаанд, иҷро менамоянд

10. Талабот ба иштирок дар мусобиқаҳои варзишии шахсоне, ки тайёрии варзиширо мегузаранд:

- мутобиқати синну сол ва ҷинси иштирокчӣ ба низомнома оид ба мусобиқаи расмии варзишӣ ва қоидаҳои намуди варзиши шоҳмот;

- мутобиқати сатҳи таснифоти варзишии иштирокчӣ ба низомнома оид бамусобиқаи расмии варзишӣ дар мувофиқа бо Таснифоти ягонаи варзишӣ ва қоидаҳои намуди варзиши шоҳмот;

- иҷрои нақшаи тайёрии варзишӣ;

- гузаронидани интихоби пеш аз мусобиқавӣ;

-мавҷуд будани хулосаи тиббӣ оид ба иҷозат ҷиҳати иштирок дар мусобиқаҳои варзишӣ;

- риоякунии қоидаҳои умумии зиддидопингие, ки аз ҷониби ташкилоти байналмилалии зиддидопингӣ тасдиқ шудааст.

11. Шахсе, ки тайёрии варзиширо мегузарад аз тарафи ташкилот равона карда мешавад, ки аз тарафи тайёрии варзишӣ дар мусобиқаҳои варзишӣ мутобиқи нақшаи чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, низомнома оид ба мусобиқаи варзишӣ ва чорабиниҳои варзишӣ сафарбар карда мешавад.

4. Талаботбанатиҷаҳоииҷроибарномаитайёриварзишӣдарҳаряккзинаитайёриварзишӣ

12. Натиҷаи иҷрои Барнома ба ҳисоб меравад:

а) дар зинаи тайёрии ибтидоии варзишӣ:

- ташаккулёбии манфиати мустаҳкам ба машғулиятҳои варзишӣ;

- ташаккулёбии доираи васеи малакаи ҳаракатӣ ва малакаҳо;

- азхудкунии асосҳои техникӣ оид ба намуди варзиши шоҳмот;

- рушди ҳамаҷонибаи мутаносибии сифатҳои ҷисмонӣ;

- мустаҳкам намудани саломатии варзишгарон;

- интихоби варзишгарони перспективии ҷавон барои машғулияти минбаъда оид ба намуди варзиши шоҳмот.

б) дар зинаи машқӣ-варзишӣ (зинаи тахассуси варзишӣ):

- баланд бардоштани дараҷаи тайёрии махсуси ҷисмонӣ, техникӣ, тактикӣ ва психологӣ;

- ба даст овардани таҷриба ва ба даст овардани устувории баромад дар мусобиқаҳои расмии варзишӣ оид ба намуди шоҳмот;

- ташкили ҳавасмандгардонии варзишӣ;

- солимгардонии варзишгарон.

в) дар зинаи мукаммалгардонии маҳорати варзишӣ:

- баланд бардоштани имкониятҳои функсионали организми варзишгарон;

- мукамалгардонии сифатҳои умумӣ ва ҷисмонӣ, техникӣ, тактикӣ ва тайёрии психологӣ;

- мусоидии нишондоди натиҷаҳои баланди варзишӣ дар мусобиқаҳои минтақавии расмӣ ва минтақавӣ;

- ҷонибдории сатҳи баланди ҳавасмандгардонии варзишӣ;

- ҳифзи саломатии варзишгарон.

г) дар зинаи маҳорати олии варзишӣ:

- комёбии натиҷаҳои сатҳи дастаи мунтахаби яккачини Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- баланд бардоштани намоиши муътадили натиҷаҳои баланди варзишӣ дар мусобиқаҳои варзишии ҷумҳуриявӣва байналмилалӣ.

13. Барои таъмини зинаҳои тайёрии варзишӣ ташкилоте, ки тайёрии варзиширо иҷро менамоянд, низоми интихоби варзишие, ки дар худ ҷустуҷӯи мақсаднок ва муайян намудани ҳайати варзишгарони болаёқат барои ба даст овардани натиҷаҳои варзишро дар бар мегиранд, истифода мебаранд.

14. Сохтори интихоби варзишӣ дар бар мегирад:

- тамошои оммавӣ ва санҷиши ҷавонон ва духтарон бо мақсади мутобиқшавии онҳо дар машғулиятҳои варзишӣ;

- интихоби варзишгари навраси ояндадор барои пур кардани гурӯҳҳои тайёрии варзишӣ оид ба намуди варзиши шоҳмот;

- азназаргузаронӣ ва интихоби варзишгари навраси ояндадорба дастаҳои машғулиятӣ ва мусобиқаҳо.

15. Синну соли максималии шахсоне, ки тайёрии варзиширо оид ба Барномаи дар зинаи маҳорати олии варзишӣ мегузарад, маҳдуд карда намешавад.

5. Хусусиятҳои амалигардонии тайёрии варзишӣ оид ба низоми алоҳидаи варзишии намуди варзиши шоҳмот

16. Хусусиятҳои амалигардонии тайёрии варзишӣ оид ба низоми варзишии намуди варзиши шоҳмот дар Барнома муайян карда шуда, ҳангоми гуфтаҳои зерин ба назар гирифта мешаванд:

- тартиб додани нақшаи тайёрии варзишӣ, оғоз кардан аз зинаи машқӣ-варзишӣ (зинаи тахассуси варзишӣ);

- ташкили нақшаи чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ.

17. Раванди тамринӣ дар ташкил, иҷрои тайёрии варзишӣ мутобиқи барномаи солонаи тамринӣ, ки ба 52 ҳафта ҳисоб карда шудааст, иҷро карда мешавад.

18. Шаклҳои асосии иҷрои тайёрии варзиш ба ҳисоб меравад:

- машғулиятҳои гурӯҳӣ ва фардии тамринӣ ва назариявӣ;

- кор бо нақшаи фардӣ;

- ҷамомадҳои тамринӣ;

- иштирок дар мусобиқаҳои варзишӣ ва чорабиниҳо;

- таҷрибаи дастурӣ ва таҷрибаи судӣ.

19. Кор бо нақшаҳои алоҳидаи тайёрии варзишӣ дар зинаи мукаммалгардонии маҳорати варзишӣ ва маҳорати олии арзишӣ иҷро карда мешавад.

20. Барои гузаронидани машғулиятҳо дар зинаҳои мукаммалгардонии маҳорати варзишӣ вамаҳорати олии варзишӣ, ба ғайр аз мураббии асосӣ (мураббӣ-омӯзгор) оид ба намуди варзиши шоҳмот, иловатан мураббии дуюм (мураббӣ – омӯзгор) оид ба тайёрии

умумиҷисмонӣ ва махсуси варзишӣ ҳангоми шароити кори якҷоя бо шахсоне, ки омодагии варзишро мегузаранд,ҷалб карда мешавад.

21. Барои таъмини тайёрии ҳамасолаи варзишӣ, тайёрӣ ба мусобиқаҳои варзишӣ ва истироҳати фаъол (барқароршавӣ)-и шахсоне, ки тайёрии варзиширо мегузаранд, ҷамъомадҳои машқӣ ташкил карда мешаванд, ки қисми таркибии (пешниҳод) раванди машқӣ мутобиқи номгӯи ҷамъомадҳои машқӣ ба ҳисоб мераванд (Нақшаи №10 ба Стандарти давлатӣ).

22. Тартиби ташаккули гурӯҳи тайёрии варзишӣ оид ба намуди варзиши шоҳмот аз тарафи ташкилоте, ки тайёрии варзиширо иҷро менамояд мустақилона муайян карда мешавад.

23. Ҳангоми иҷро нагардидани меъёрҳои стандарт ва барномаҳои тайёрии варзишӣ аз ҷониби варзишгар, ӯ ба зинаи болоӣ гузаронида намешавад. Дар ин ҳолат, варзишгар бо қарори Шӯрои мураббиён, вале на зиёда аз ду сол дар ин зина мононда мешавад.

24. Бо назардошти махсусияти намуди варзиши шоҳмот хусусиятҳои зерини тайёрии варзишӣ муайян карда мешаванд:

- пур кардани гурӯҳҳои тайёрии варзишӣ, аз ҷумла банақшагирии машғулиятҳои тамринӣ (оид ба ҳаҷм ва сарбории интенсивии тамринии самҳои гуногун) мутобиқи хусусиятҳои рушди гендерӣ ва синну солӣ иҷро карда мешавад.

- вобаста аз шароит ва ташкили машқ, аз ҷумла шароити гузаронидани мусобиқаҳои варзишӣ, тайёрӣ оид ба намуди варзиши шоҳмот дар асоси риояи ҳатмии чораҳои зарурии бехатар бо мақсади нигоҳ доштани саломатии шахсоне, ки тайёрии варзиширо мегузаранд, иҷро карда мешавад.

6.Талабот ба шартҳои амалигардонии Барнома, аз ҷумла кадрҳо, базаи моддӣ-техникӣ ва инфрасохтори ташкилотҳое, ки тайёрии варзиширо амалӣ мегардонанд ва дигар шартҳо

25. Ташкилотҳое, ки тайёрии варзиширо амалӣ менамоянд бояд риояи талабот ба шартҳои амалигардонии Барномаро, аз ҷумла кадрҳо, базаи моддӣ-техникӣ, инфрасохтор ва дигар шартҳое, ки тибқи стандарти давлатии мазкур тасдиқ карда шудаанд, таъмин намоянд.

26. Талабот ба кадрҳои ташкилоте, ки тайёрии варзиширо иҷро менамоянд:

- дар зинаи тайёрии ибтидоии варзишӣ – мавҷуд будани маълумоти миёнаи касбӣ ва маълумоти олии касбӣ бе нишон додани талабот нисбат ба собиқаи корӣ аз рӯи тахассус;

- дар зинаи машқӣ-варзишӣ (зинаитахассуси варзишӣ) - мавҷуд будани маълумоти миёнаи касбӣ ва маълумоти олии касбӣ ва собиқаи корӣ аз рӯи тахассусна камтар аз 1 сол;

- дар зинаҳои такмилдиҳии маҳорати варзишӣ вамаҳорати олии варзишӣ - мавҷуд буданимаълумоти олии касбӣва собиқаи корӣ аз рӯи тахассус на камтар аз 3 сол.

27. Шумораи лозимаи талаботи кадрӣ дар асоси тарифгузории ҳайати мураббиён, нишондодҳои нақшавӣ-ҳисоботии шумораи нафарҳо, ки барномаи тайёрии варзиширо амалӣ менамоянд ва реҷаи истифодаи иншоотҳои варзише, ки дар онҳо иҷроиши барномаҳо амалӣ мегардад, ба роҳ монда мешавад.

28. Талабот ба базаи моддӣ-техникӣ ва инфрасохтори маълумот, ки тайёрии варзиширо иҷро менамоянд ва дигар шартҳо:

-утоқ барои шоҳмот ва омода намудан ба ҷараёни таълим;

- комплектҳои шоҳмот;
- соатҳои шоҳмот;
- тахтаи намоишӣ бо маҷмӯи фигураҳои намоишӣ;
- комплектҳои интерактивиишоҳмотӣ (проектор мултимедиавӣ, экран, таъминоти барнома барои машқӣ);
- барномаҳои компютерии шоҳмот (системаҳои иттилоотӣ-ҷустуҷӯӣ, бозӣ ва барномаҳои таълимдиҳанда);
- миз барои омӯзгор;
- миз ва курсиҳо ба таълимгиранда;
- дафтарҳои корӣ барои қайдҳо;
- маводҳои дидактикӣ (диаграммаҳо бо мисолҳои гуногуни мавзӯҳо, пакетҳои корҳои санҷишӣ);
- ҳуҷҷатҳои доварӣ ва ташкилӣ (ҷадвалҳои турнирӣ, протоколҳо, карточкаи иштироккунандагон);
- адабиёти шоҳмот (китобҳо, маҷмӯаи масъалаҳо ва матбуот)ва ғ.;
- мавҷуд будани ҳоҷатхонаҳо;
- мавҷуд будани утоқи тиббӣ;
- таъмин намудан ботаҷҳизот ва лавозимотҳои варзишие, ки барои гузаронидани тайёрии варзишӣ заруранд (Нақшаи №11 ба Стандарти давлатӣ);
- таъмини рафтан ба ҷои баргузории чорабиниҳои варзишӣ ва бозгашт;
- таъмин намудан бо хӯрок ва ҷои хоб дар давраи баргузории чорабиниҳои варзишӣ;
- амалигардонии таъмини тиббӣ ба шахсоне, ки тайёрии варзиширо мегузаранд, аз ҷумла ташкили назорати мунтазами тиббӣ.

Нақшаи№1 ба Стандарти
давлатии тайёрии варзишӣ оид ба
намуди варзиши шоҳмот

Давомнокии зинаҳои тайёрии варзишӣ,
синну соли минималӣ барои дохил намудандар зинаҳои тайёрии варзишӣ ва шумораи минималии шахсоне, ки тайёрии варзиширо дар гурӯҳҳои зинаҳои тайёрии варзишии намуди варзиши шоҳмотмегузаранд

Зинаҳои тайёрии варзишӣ	Давомнокии зинаҳо (дар сол)	Синну соли минималӣ барои дохил шудан ба гурӯҳҳо (сол)	Пуршавии гурӯҳҳо (нафар)
Зинаи тайёрии ибтидоӣ	1	4-5	10-12
Зинаи машқӣ-варзишӣ (зинаитахассуси варзишӣ)	4	7	6-9
Зинаи мукаммалгардонии маҳорати варзишӣ	Бе маҳдудият	10-12	2-5
Зинаи маҳорати олии варзишӣ	Бе маҳдудият	14-16	1-3

Эзоҳ:

1. Миқдорисарбориисоатдарякҳафтаметавонадвобастааззинаҳоитайёрииварзишӣиваз (зиёдёкам) кардашавад. Миқдорисарбориисоатдаряксолтағйирнамеёбад.
2. Бамиқдориумумиисоатисарборӣвақтҳоиботарбиягирандагонгузаронидашудаоидбабаромаддармусобиқаҳоирасмӣвадигарчорабиниҳоиварзишие, кимутобиқинақшаиТақвимиягонаимусобиқаиварзишииминтақавӣ, ҷумҳуриявӣвабайналмилалӣвачорабиниҳооидбатайёрӣбаон, киазҷонибиКумитаиҷавонон, варзишвасайёҳииназдиҲукуматиҶумҳурииТоҷикистон, нақшаитақвимичорабиниҳоиварзишииварзишииҶумҳурииТоҷикистон, нақшаитақвимифедератсияиҷумҳуривӣоидбанамудиварзишишоҳмоттасдиқмегардад, аммоназиёдааз 16 соатдарякрӯз, дохилмешаванд.

3. СиннусолидохилнамуданбагурӯҳГМВ 1 ботартибиистисนометавонаддарасосинатиҷаинишондодадармусобиқаҳоирасмӣҳангомимавҷудбуданидараҷаиварзишии 1 ваболоазон,пасткардашавад.
4. Шахсониалоҳидае, китайёрииварзиширомегузаранд, кибасиннусолимуайянгардидабароиинтиқолбагурӯҳинавбатиисолимашқӣнарасидаанд, дарҳолатҳоиистиснойметавонандпешазмӯҳлатдарасосиқароримақомихудидоракунӣ (шӯроиметодӣвадоварӣ),ҳангомимаҷудбуданииҷозатитиббӣ, интиқолдодашаванд.
5. Боҳисобивақтҳоимусобиқаҳоирасмӣ, соатҳоиумумӣметавонадхелезиёдкардашаванд (фаъолиятимахсусимусобиқаишоҳмот). Даринҷовақтоидбатарифгузорӣмуайянгардидааст.
6. ШуморимашқкунандагондаргурӯҳиТВнаметавонадҳаддиақалваақсартағйирёбад.
7. Багурӯҳҳоитамомизинаҳоитайёрииварзишӣдарасосинатиҷаинишондодҳодармусобиқаҳоирасмӣвагирифтанидараҷаҳодохилкардамешаванд.
8. Ҳангомиякҷояшуданбаякгурӯҳшахсоне, китайёрииварзишироботайёрииварзишиифарққунандамегузаранд,фарқиятдарсатҳимаҳоративарзишиионҳобоядаздударараҷаиварзишӣзиёднагарданд.

Нақшаи №2 ба Стандарти

Қисмҳои тайёрӣ	Зинаҳо ва солҳои тайёрӣ					
	Зинаи тайёрии ибтидоӣ		Зинаи машқӣ-варзишӣ (зинаитахассуси варзишӣ)		Зинаи мукамал-гардонии маҳорати варзишӣ	Зинаи маҳорати олии варзишӣ
	то 1 сол	зиёда аз 1 сол	то 2 сол	зиёда аз 2 сол		
Тайёрии умумии	15	15	15	15	15	15

давлатии тайёрии варзишӣ оид ба
намуди варзиши шоҳмот

Таносуби ҳаҷми раванди
тамринӣоид ба тайёрии варзишӣ дар зинаҳои тайёрии варзишӣ оид
ба намуди варзиши шоҳмот

ҷисмонӣ (%)						
Тайёрии психологӣ (%)	10	10	20	20	25	30
Тайёрии техникӣ (%)	30	25	30	30	30	25
Тайёрии тактикӣ (%)	25	30	20	10	10	10
Иштирок дар мусобиқаҳо, таҷрибаи дастурӣ ва доварӣ (%)	20	30	25	35	20	20

Зинаҳо ва солҳои тайёрӣ варзишӣ

Нақшаи №3 ба Стандарти
давлатии тайёрии варзишӣ оид ба
намуди варзиши шоҳмот

Нишондиҳандаҳои банақшагирифташудаи фаъолияти мусобиқавӣ оид ба намуди варзиши шоҳмот

Намудҳои мусобиқа	Зинаи тайёрии ибтидоӣ		Зинаи машқӣ-варзишӣ (зинаитахассуси варзишӣ)		Зинаи мукаммалгардонии маҳорати варзишӣ	Зинаи маҳорати олии варзишӣ
	то 1 сол	зиёда аз 1 сол	то 2 сол	зиёда аз 2 сол		
Назоратӣ	3-4	5-7	5-7	4-6	4-5	1-3
Интихобӣ	-	2-3	3-4	4-5	5-7	4-5
Асосӣ	-	1	1-2	2-3	3-4	5-6

Нақшаи №4 ба Стандарти
давлатии тайёрии варзишӣ оид ба
намуди варзиши шоҳмот

Меъёрҳои тайёрии умумӣ ва махсуси ҷисмонӣ барои гузаштан ба гурӯҳ дар зинаҳои гуногуни тайёрӣ

Сифатҳои инкишофи ҷисмонӣ (сифати суръатнокӣ, сифатҳои суръатию қуввавӣ, тобоварӣ, сифати қувватнокӣ, тобоварии қувват, мутобиқатӣ,

қаишӣ) дар тамоми зинаҳои тайёрӣ бояд ба қисмҳои меъёрию санҷишии маҷмааи ҷумҳуриявии ҷисмонию варзишӣ мутобиқат кунанд - дар асоси барнома ва меъёри тарбияи ҷисмонии шаҳрвандоне, ки талабот ба тайёрии ҷисмонии онҳо муаяйн гардидааст ва меъёрҳои мувофиқ бо дарназардошти гурӯҳҳои солим.

Нақшаи №5 ба Стандарти

давлатии тайёрии варзишӣ оид ба
намуди варзиши шоҳмот

Салоҳиятҳои асосӣ барои гузаштан ба гурӯҳ дар зинаи тайёрии ибтидоӣ

Сифатҳои инкишофёбӣ	Машқҳои санҷишӣ (тестҳо)	
	Писарон	Духтарон

1.	Салоҳиятҳои мазмунӣ	+	+
2.	Салоҳиятҳои умумифарҳангӣ	+	+
3.	Салоҳиятҳои дарсӣ-огоҳӣ	+	+
4.	Салоҳиятҳои маълумотӣ	+	+
5.	Салоҳиятҳои алоқавӣ	+	+
6.	Салоҳиятҳои иҷтимоӣ-меҳнатӣ	+	+
7.	Салоҳиятҳои худтакмили шахсӣ	+	+

Нақшаи №6 ба Стандарти
давлатии тайёрии варзишӣ оид ба
намуди варзиши шоҳмот

Салоҳиятҳои предметӣ барои гузаштан ба гурӯҳ дар зинаи машқӣ-варзишӣ (зинаи тахассуси варзишӣ) дохил намудан

Салоҳиятҳои инкишофи предметӣ	Машқҳои санҷишӣ (тестҳо)	
	Писарон	Духтарон

Дониши ғояҳоиасосии стратегии шоҳмот дар оғози бозӣ (дебют)	+	+
Дониши хусусиятҳои шоҳмот дар охирбозиҳои оддӣ	+	+
Тавоноии баҳо додан ба ҳолатҳои оддӣ ва амаликунии бартарии моддӣ	+	+
Қобилияти амаликунии бартарии ҳолатӣ дар охирбозиҳои каммуҳравӣ	+	+
Тасаввурот доир ба усули пай дар пай мот мондан бо муҳраҳои сабук	+	+
Донистани усулу зарбаҳои асосии тактикӣ	+	+
Тавонии дар бозӣ истифода бурдани усулҳои оддии тактикӣ: зарбаи дутарафа, банд, рахна кардан ва ғайра…	+	+
Тавоноии ба компютер ворид намудани роҳу тариқҳои оғози бозӣ	+	+
Малакаи мустақил кор кардан дар болои шоҳмот	+	+
Малакаҳои нахустин доир ба таҳлили бозиҳои худ	+	+
Донистани намудҳои асосии мусобиқот	+	+
Қобилияти ҳисоб кардани тариқи бозӣ	+	+

Нақшаи №7 ба Стандарти
давлатии тайёрии варзишӣ оид ба
намуди варзиши шоҳмот

Меъёрҳо оид ба сифатҳои инкишофёбӣ барои гузаштан ба гурӯҳ дар зинаи мукаммалгардонии маҳорати варзишӣ

Сифатҳои инкишофёбӣ	Машқҳои санҷишӣ (тестҳо)

	Писарон	Духтарон
Донистани усулҳои ҳуҷуми тактикӣ ва стратегӣ дар бозии шоҳмот	+	+
Донистани шоҳмотбозони бузурги дунё	+	+
Биниши мукаммали комбинатсионӣ ва ҳолатӣ	+	+
Донистани усулҳои техникии иҷро кардани анҷомҳои бозӣ	+	+
Қобилияти таҳлили ҳолатҳо	+	+
Фаҳмиши робитаи мантиқӣ миёни сабабу оқибат	+	+
Тавоноии таҳлил ва шарҳ додани бозиҳои худ	+	+
Қобилияти таҳлил ва ҷамъбасту хулоса баровардан	+	+

Нақшаи №8 ба Стандарти
давлатии тайёрии варзишӣ оид ба
намуди варзиши шоҳмот

Меъёрҳо барои гузаштан ба гурӯҳ дар зинаи маҳорати олии варзишӣ (баланд бардоштани маҳорати олии варзишӣ то сатҳи УВ ва боло аз он)

Сифатҳои инкишофёбӣ	Машқҳои санҷишӣ (тестҳо)	
	Писарон	Духтарон
Мавҷуд будани ренертуари худии оғози бозиҳо	+	+
Маҳорати истифодабарии компютери худ бо мақсади ҷамъ намудани маҳзани маълумотбарои оғози бозиҳо	+	+
Кор бо маҳзани маълумот	+	+
Таҳлили бозиҳо бо ёрии компютер	+	+
Донистани услуби кор бо адабиёт	+	+
Такмил додани маҳорати тафаккури таҳлилӣ	+	+
Аз худнамудани услубу тариқати тактикӣ ва ҳолатӣ	+	+
Такмил додани маҳорати мутамарказ намудани диққат	+	+
Такмили иқтидори зеҳнӣ	+	+
Унвони варзишӣ	Устоди варзиши Ҷумҳурии Тоҷикистон, ГроссмейстериҶумҳурии Тоҷикистон	

Нақшаи №9 ба Стандарти
давлатии тайёрии варзишӣ оид ба
намуди варзиши шоҳмот

Меъёрҳои ҳаҷми максималии сарбории тамрин

Меъёри даврӣ	Давраҳо ва солҳои тайёрии варзишӣ			
	Зинаи тайёрии ибтидоӣ	Зинаи машқӣ (зинаи тахассуси варзишӣ)	Зинаи такмилдиҳии маҳорати	Зинаи маҳорати олии

	то 1 сол	зиёда аз 1 сол	то 2 сол	зиёда аз 2 сол	варзишӣ	варзишӣ
Миқдори соатҳо дар сол	6	-	9	12	24-28	32
Миқдори машқӣ дар ҳафта	3-4	-	3-4	4-5	5-6	6-8
Миқдори умумии соатҳо дар сол	312	-	468	624	1248-1456	1664
Миқдориумумии машқӣ дар сол	156-208	-	156-208	208-252	252-300	300-396

Нақшаи № 10 ба Стандарти
давлатии тайёрии варзишӣ оид ба
намуди варзиши шоҳмот

Номгӯи ҷамъомадҳоимашқӣ

№	Намуди ҷамъомадҳои машқӣ	Азнавтақсимкунии давомнокии ҷамъомадҳо аз рӯи зинаи тайёрии варзишӣ (миқдори рӯзҳо)	Рақами мувофиқи иштирокчиён

		Зинаи маҳорати олии варзишӣ	Зинаи мукаммалгардонии маҳорати варзишӣ	Зинаи машқӣ-варзишӣ (зинаи тахассуси варзишӣ)	Зинаи тайёрии ибтидоӣ	и ҷамъомад-ҳо
1. Ҷамъомадҳои машқӣ аз рӯи тайёрӣ ба мусобиқаҳо						
1.1.	Ҷамъомад-ҳои машқӣ аз рӯи тайёрӣ ба мусобиқаҳои байналмилалӣ	21	21	18	-	Аз тарафи ташкилотҳое, ки тайёрии варзиширо амалӣ мекунанд, муайн карда мешаванд.
1.2.	Ҷамъомад-ҳои машқӣ аз рӯи тайёрӣ ба чемпионатҳо, кубокҳо ва мусобиқаҳо барои гирифтани ҷойи якуми Ҷумҳурии Тоҷикистон	21	18	14	-	
1.3.	Ҷамъомад-ҳои машқӣ аз рӯи тайёрӣ ба дигар мусобиқаҳои ҷумҳурӣ	18	18	14	-	
1.4.	Ҷамъомад-ҳои машқӣ аз рӯи тайёрӣ ба мусобиқаҳои расмии ҷумҳурӣ	14	14	14	-	
2. Ҷамъомадҳои махсуси машқӣ						
2.1.	Ҷамъомад-ҳои машқӣ аз рӯи тайёрии умумӣ ва махсуси варзишӣ	18	18	14	-	На кам аз 70% аз ҳайати гурӯҳи шахсоне, ки тайёрии варзиширо

						дар зинаҳои муайян мегузаранд
2.2.	Ҷамъомад-ҳои машққунии барқарорсозӣ	То 14 рӯз			-	Иштирокчиёни мусобиқа
2.3.	Ҷамъомад-ҳои машқӣ барои ташхиси умумии тиббӣ	То 5 рӯз,аммо на кам аз 2 маротиба дар 1 сол			-	Мутобиқи нақшаи умумии ташхиси тиббӣ
2.4.	Ҷамъомад-ҳои машқӣ дар марҳилаи таътилӣ	-	-	То 21рӯз пай дар пай ва на бештар аз 2 ҷамъомад дар як сол		На камтар 60% аз ҳайати гурӯҳи шахсоне, ки тайёрии варзиширо дар зинаҳои муайян мегузаранд
2.5.	Тамошои ҷамъомад-ҳои машқӣ барои номзадҳо оид ба дохил намудан ба муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбие, ки фаъолияти тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро амалӣ менамоянд	-	То 60 рӯз		-	Мутобиқи қоидаи қабул

Нақшаи №11 ба Стандарти
давлатии тайёрии варзишӣ оид ба
намуди варзиши шоҳмот

Таҷҳизот ва лвозимотҳоиварзишие,ки барои гузаронидани тайёрии варзишӣ заруранд

№	Номгӯи таҷҳизоту лавозимоти варзишӣ	Воҳиди ченак	Шумораи маснуот

1.	Ҳуҷраи шоҳмот, ки барои ҷараёни таҳсил омода аст	дона	Аз тарафи ташкилоте, ки тайёрии варзиширо амалӣ месозад, муайян мешавад
2.	Мухраҳои шоҳмот		
3.	Соатҳои шоҳмот		
4.	Тахтаи намоишӣ бо мухраҳояш		
5.	маҷмӯи интерактивии шоҳмотӣ (проектор, экран, таъминоти барномавӣ барои машғулиятҳо)		
6.	барномаҳои шоҳмотӣ барои компютери шахсӣ (тартиботҳои маълумотӣ-ҷустуҷуӣ-бозӣ, барномаҳои тахлимӣ)		
7.	миз барои мураббӣ		
8.	миз ва курсӣ барои машқварзон		
9.	дафтарҳои корӣ барои навиштан		
10.	ҳуҷҷатҳои дидактикӣ (диаграммаҳо бо супориш дар мавзуҳои мухталиф, маҷмуи корҳои санҷишӣ)		
11.	ҳуҷҷатҳои доварӣ ва ташкилотӣ (ҷадвалҳои мусобиқот, суратмаҷлисҳо, варақаи шахсии иштирокчӣ)		
12.	Адабиёти шоҳмот (китобҳои дарсӣ, маҷмуаи масъалаҳо ва матбуоти даврӣ) ва ғайра.		